

JUDr. František Vašek

***Čeští vlastenci před
Volksgerichtem***

Studijní texty

Vydal Kruh občanů ČR vyhnaných v roce 1938 z pohraničí, místní organizace v Brně. Publikace, která je určena pro vnitřní potřebu vlasteneckých organizací, neprošla řádnou jazykovou úpravou. Praha, duben 2005.

Čeští vlastenci před Volksgerichtem

I.

Převzetí moci Adolfem Hitlerem 30. ledna 1933 v Německu a okamžité zavedení totalitního režimu zaznamenalo dějinný zlom v životě tohoto státu. Novodobí mocipáni použili od samého počátku násilnických metod vládnutí. Zavedli masový teror a likvidování svých protivníků. Divoké hordy příslušníků SA zatýkaly komunisty, sociální demokraty, liberály a další odpůrce nové moci. Mnoho lidí bylo internováno na různých místech, od lokálů po věznice, které na mnoha místech dala k dispozici justice. Hitler se svou vládou využil zinscenovaného požáru Říšského sněmu 27. února 1933 v Berlíně a ihned druhého dne dal říšským prezidentem Hindenburgem vyhlásit nařízení (RGB1 I.S.83) k ochraně národa a státu o derogaci základních článků ústavy, zaručujících občanská práva (čl.114, 115, 117, 118, 123, 124 a 153). Tímto opatřením byla vytvořena „legální platforma“ k masovému terorizování politických protivníků, zejména možnost uvrhnutí lidí do koncentračních táborů, které byly v březnu 1933 jako státní instituce založeny (Dachau a Oranienburg). Nacistům se ale nevydařilo pečlivě připravovaný proces pře Říšským soudem v Lipsku proti domnělým žhářům sněmovní budovy. Velmi urychleně byl vydán zákon, nazývaný lidově „Lex van der Lubbe“ podle jména psychopata, obviněného ze založení požáru, který měl umožnit uložení trestu smrti a to přesto, že dosavadní právní úprava dovozovala jako nejvyšší trest jen doživotní káznici. Tato zpětná působnost nijak nacistům neškodila, ačkoliv retroaktivita platnosti zákona nebyla v civilizovaném světě přípustná. S van der Lubbem byli obžalováni bulharští komunisté v čele s Jiřím Dimitrovem. Proces však skončil fiaskem. K trestu smrti byl odsouzen jen van der Lubbe, ostatní byli přes velkou snahu soudu obžaloby zproštěni. Hitler a jeho nohsled Hermann Göring, který v procesu vystupoval jako svědek, byli velmi roztrpčeni. Jejich zklamání bylo tak značné, že počali zvažovat ustavení nového, revolučního národně socialistického tribunálu, který by odsuzoval těžké trestné činy proti režimu. A tak se zrodila idea založení Lidového soudního dvora, pověstného Volksgerichtshofu. Vedle možnosti uvalit na protivníky tzv. ochrannou vazbu (Schutzhaft) gestapem, došlo nyní k situaci, kdy režim měl možnost totálně zakročit krutě proti všem, kteří by se postavili proti nové moci, proti nacistickému hnutí.

Gestapo a Lidový soud (dále jen VGH) a tak zvané Zvláštní soudy (Sondergericht) u zemských soudů, které se zabývaly dalšími činy proti režimu (1) se staly komplexními nástroji proti každému, kdo by chtěl ohrozit totální nadvládu nacismu.

K založení VGH došlo na poradě vládního kabinetu 23. března 1934 za účasti A. Hitlera, H. Göringa, W. Fricka, R. Röhma a ministra justice Franze Gürtnera. Zakrátko nato, 24. dubna 1934, byl přijat zákon o změnách v předpisech trestního práva a trestního řádu (2), který v článku III konstitoval nový tribunál – VGH. V ustanovení § I tohoto článku se uvádělo, že VGH byl zřízen k odsouzení velezrady a zemězrady. Déle byla v tomto zákoně ustanovení o postavení a složení tohoto soudu. Stanovil, že VGH rozhoduje v hlavních líčení v pětičlenných senátech. Pro jednání VGH měly platit předpisy ústavního práva a trestního řádu (3), pokud nedošlo případně k úpravě speciální. Proti rozhodnutí VGH nebyl přípustný žádný opravný prostředek. Přípravné řízení měl provádět vyšetřující soudce. K významné změně v postavení VGH došlo zákonem z 18. dubna 1936. V úvodním ustanovení se zakotvovalo, že VGH je ve smyslu ústavního zákona o soudech řádným soudem, nikoliv jak bylo dosud soudem mimořádným. Podle dalšího ustanovení tohoto zákona se VGH skládal ze soudců z povolání v čele s prezidentem a příslušným počtem senátních prezidentů a radů. Museli mít způsobilost k výkonu soudce a museli být starší 35 roků. Vedle těchto soudců z povolání, byli ještě tzv. soudci čestní, kteří byli laiky. Soudci z povolání i soudci čestní byli jmenováni A. Hitlerem na návrh ministra justice na dobu pěti let (tato doba byla během války prodloužena až do jejího skončení). VGH rozhodoval v pětičlenných

senátech, počty senátů určoval ministr justice. Úřad žalobce zastával Vrchní říšský státní zástupce, později byl jeho titul rozšířen dovětkem „u VGH“. Ten měl svého zástupce a potřebný počet státních zástupců. Státní zástupci museli mít způsobilost k výkonu soudce. Tento zákon nabyl účinnosti 1. dubna 1936.

Dne 18. dubna 1936 bylo vydáno k tomuto zákonu prováděcí nařízení (4). Nařízení stanovilo, že sídlem VGH bude Berlín (dosud Lipsko). Předseda senátu měl možnost rozhodnout, že jednotlivá hlavní líčení se mohou konat i v jiných místech. Tak se konala hlavní líčení např. v tehdejší Breslau (Wrocław), Drážďanech a dalších místech. Čestní soudci museli vykonat přísahu s tím, že „budou konat povinnost soudce věrně a svůj hlas dají dle svého nejlepšího svědomí a vědomí“. Prezident VGH určoval vždy na příští rok skladbu senátů, jejich předsedy a přisedící soudce z povolání. Při hlasování o vině a trestu dal svůj hlas napřed soudce, který byl referentem případu, což býval zpravidla soudce z povolání (za éry Rolanda Freisera to býval často on), pak dávali hlas podle stáří, od nejmladšího čestného soudce, a jako poslední hlasoval předseda senátu. Rozsudek podepisovali předseda a soudce z povolání – přisedící.

Rozhodování VGH mělo vycházet z nacistické trestní politiky jak byla formulována samotným Hitlerem. Ten často kritizoval některé rozsudky a stávalo se, že sám provedl nápravu rozhodnutí soudu tím, že dal pachatele prostě zastřelit. (5) Vyvrcholením zásahu Hitlera do soudního rozhodování bylo jednání Říšského sněmu 26. dubna 1942 (6). Aby VGH rozhodoval v souladu s represivní politikou a aby byly odstraněny tzv. nesprávné rozsudky (nikoli nezákonné), byly připuštěny tzv. mimořádné námitky. Pomocí tohoto nástroje měly být zrušeny „nesprávné“ rozsudky a nahrazeny přísnějšími. O námitkách rozhodoval „zvláštní senát VGH“, složený z prezidenta VGH a čtyř soudců tohoto soudu. Námitky podával Vrchní říšský státní zástupce a mohl je podat do jednoho roku od vynesení nesprávného rozsudku VGH. Tohoto mimořádného opravného prostředku bylo skutečně využíváno a obvykle nové rozhodnutí zvláštního senátu končilo uložením trestu smrti (7).

Působnost VGH byla původně omezena na zločiny velezrady, zemězrady a útoku na Vůdce. Postupně se ale rozšiřovala na celou řadu dalších deliktů. Podle ustanovení § 5 nařízení o příslušnosti trestních soudů ze dne 21. února 1940 (8) byl VGH s účinností od 13. března 1940, kdy nařízení vstoupilo v platnost, příslušný pro další okruh trestných činů.

Vedle zmíněné již velezrady § 80 a násl. tr. zák. a zemězrady § 89 a násl. tr. zák., útoků proti Vůdci a říšskému kancléři § 94 tr. zák. to byly další trestné činy: těžké případy poškozování branných prostředků a ohrožení branné moci § 1 nařízení k doplnění trestních předpisů k ochraně branné síly německého národa z 25. listopadu 1939 (RGB I. S. 2319), neoznámení plánovaného zločinu § 139 odst. 2 tr. zák., pokud se jedná o velezradu, zemězradu nebo těžké případy poškozování branných prostředků § 143 tr. zákona, zločin podle § 5 nařízení na ochranu národa i státu ze dne 28. února 1933 (RGB1. I.S. 83) – zločin podle § 1 odst. 1 zákona proti hospodářské sabotáži ze dne 1. prosince 1936 (RGB1 I.S. 999). Dále byla příslušnost VGH rozšířena o trestný čin špionáže dle § 2 nařízení o zvláštním trestním právu ve válce ze 17. srpna 1938 (RGB1.I.S. 1455) – trestné činy podle nařízení k ochraně zbrojního průmyslu z 21. února 1942 (RGB1.I.S. 165)- případy dle zvláštního válečného práva (RGB1 I.S. 1455)- případy náležející k akci Nacht und Nebel dle výnosu Hitlera a směrnic, vydaných náčelníkem Vrchního velitelství branné moci (OKW) W. Keitlem 7. prosince 1941 – případy pomoci válečným zajatcům při útoku, kdy mohlo jít o zločin zemězrady dle § 91 b) tr. zákona – rozkládání branné moci německého národa odpíráním branné povinnosti nebo oslabováním vůle německého národa, naváděním ke zběhnutí, poškozováním se k vyhnutí branné povinnosti dle nařízení ze 17. srpna 1938 (RGB1 I.S. 145).

Vrchní říšský státní zástupce při VGH měl oprávnění u uvedených trestných činů podat žalobu v VGH, jestliže to pokládal za nutné.

Po okupaci Čech a Moravy 15. března 1939 došlo zanedlouho k zavedení německého trestního práva pro občany tzv. Protektorátu a o výstavbě německého soudnictví na tomto území. (9). V rozporu s mezinárodním právem mohli být nyní protektorátní

příslušníci, Češi, stíháni i za velezradu, ačkoliv jejich vlast byla násilně, protiprávně okupována a proto její občané měli plné právo k sebeobraně. A tak se občané obsazené země dostali do působnosti VGH.

II.

VGH zahájil činnost 14. července 1934. Z Lipska byl nato přemístěn do Berlína. Jeho prvním sídlem v hlavním městě Německa byl tzv. Preussenhaus. Bylo to umístění jen provizorní. Definitivně byl přemístěn do ulice Bellevuestrasse 15 (Berlín W 9), do budovy bývalého Wilhelma gymnázia (10). Ve stejné budově bylo i Vrchní říšské státní zastupitelství. Konalo se zde hlavní líčení, při větších procesech v budově bývalého pruského komorního soudu v městském okrese Schöneberg. V budově na Bellevuestrasse bylo menší vězení, v kterém po převozu z věznic z Moabitu nebo Plötzensse očekávali obžalovaní odvedení do jednací síně, v které se konalo hlavní líčení. Stěny cel tohoto vězení byly popsány v češtině i v jiných jazycích pozdravy na rozloučenou, ale hlavně vyznáními k rodné vlasti (11). Do velké zasedací síně byla 14. listopadu 1935 slavnostně instalována před čelní stranu busta A. Hitlera a na zeď umístěn prapor s hákovým křížem. Na slavnosti hovořil ministr justice Franz Gürtner o poslání VGH (12).

Budova VGH byla leteckými útoky Spojenců v únoru 1944 velmi silně poškozena. Při těžkém náletu 3. února 1945 došlo opět k dalšímu poškození, takže VGH musel být přemístěn do budovy Zemského soudu v Postupimi. Ale i z tohoto města musel být VGH přemístěn v době, kdy do nitra Německa pronikala spojenecká vojska. Byl evakuován do středního Německa, kde opět pokračoval ve své činnosti. Tak 4. senát, zvaný mezi vězni „Moravský“, zahájil činnost v budově Úředního soudu ve Waldheimu (13), jiný senát konal hlavní líčení ve Weidenu, Linci a jiných místech. Až do poslední chvíle VGH odsuzoval obžalované k smrti.

III.

Poslání VGH jako „revolučního tribunálu národního socialismu“ odpovídalo i jeho personální složení. Soudci z povolání i soudci čestní byli spolehlivými nacisty, členy NSDAP, mnozí z nich příslušníci tzv. staré gardy. Museli být odhodláni uskutečňovat bezohlednou politiku při rozhodování VGH. Počty obou druhů soudců se postupně zvyšovaly. Zpočátku byly stavy nízké, ale s přibývajícím nápadem trestních věcí se zvyšovaly. K 1. lednu 1939 byl systemizován jeden prezident, jeden viceprezident, dva senátní předsedové, osm radů VGH, celkem 17 soudců z povolání. K 1. lednu 1944 to bylo ale již 38 soudců (14). Také počty čestných soudců se zvyšovaly. V roce 1939 jich bylo 95 a v roce 1944 již 173.

Prvním prezidentem VGH byl Jörns Paul, starý nacist, který byl nacionalismu plně oddán, osvědčil se hned po první světové válce jako válečný rada při procesu s vrahou Rozy Luxemburkové a Karla Liebnichta. Po Jörnsovi byl kratší dobu prezidentem Karel Bruner. Ke stabilizaci v této vrcholné funkci, když byl jmenován prezidentem dr. Otto Thierack. Po odchodu tohoto na funkci říšského ministra justice se stal prezidentem VGH dr. Roland Freisler. Stalo se tak 29. srpna 1942 a touto změnou došlo k výraznému obratu rozhodování VGH. Po smrti Freislera 3. února 1945 byl jmenován do funkce prezidenta dr. Harry Haffner, dosavadní generální státní zástupce Vrchního zemského soudu v Katovicích. Zástupci prezidenta VGH byli dr. Wilhelm Crohne a dr. Karel Engert.

VGH byl veden ke kruté praxi zejména Thierackem a Freislerem. Dr. Georg Otto Thierack (nar. 1889) se stal v roce 1921 státním zástupcem. Od roku 1932 byl členem NSDAP. V letech 1933-1934 byl ministrem justice v Sasku. Od 1. dubna 1936 stál v čele VGH jako prezident. Dne 20. srpna 1942 přešel do funkce říšského ministra justice. Nahradil tak Franze Gürtnera (1881-1941) a jeho prozatímního nástupce Franze Schlegelberga.

Příchodem Rolanda Freislera do funkce prezidenta VGH nastala éra nová, nejkrvavější údobí činnosti VGH. Freisler se narodil 30. října 1893 v Celle. Jeho životopis je velmi

pestrý. Za první světové války, když se dostal v Rusku do zajetí, se stal bolševickým komisařem. Po návratu ze zajetí v roce 1920 našel domov v Kasslu, kde si otevřel advokátní kancelář. Politicky se rychle přeorientoval, stal se nadšeným členem NSDAP. Obhajoval nacistické násilníky. Po převzetí moci nacisty se stal státním sekretářem ministerstva justice v Prusku. Této funkce zneužíval ke krytí příslušníků SA a SS za jimi spáchané zločiny, zejména za vraždy politických odpůrců. Po vzniku celoněmeckého ministerstva justice byl jmenován státním sekretářem tohoto ministerstva. V této funkci se stal v justici hlavním ideologem a propagátorem nacistického pojetí práva. Mezníkem v jeho životě byl přechod do čela VGH. Vedle řídicí úlohy byl současně předsedou 1. senátu. Pokud ještě zbylo trochu úcty k právu, jeho příchod znamenal rozvrácení nezákladnějších principů práva v civilizované společnosti. Při hlavních líčeních vystupoval teatrálně, vedl dlouhé monology, obžalovaní se nedostali ke své obhajobě, křičel na ně, ironizoval a nadával. Jeho trestem byl v podstatě jen trest smrti. Byl proto nazýván „Roland der rassende-běsnící Roland“. Plně mu důvěřoval Hitler, který jej nazýval „naš Vyšinský“. Freisler zahynul 3. února 1945 při leteckém náletu (15).

Příslušníci českého odboje byli souzeni v senátech, kterým předsedali osvědčení nacisté a realizátoři nestvůrné trestní politiky. Byli to zejména Lämmle Paul, Koehler Johann, Illner Josef, Hartmann Walter, Gischer Georg, Albrecht, Bach, Duve, Springman, Müller, Nebelung, jako přisedící Grandel Wilhelm, Schreitmüller, Storbeck, Löhmann, Dengler, Rozsat, Stäcker, Granzow, Rehse, Jaschuig, Ilz a další (16). *Patří mezi ně také sudetský Němec dr. Alfred Zmeck, nar. 27. února 1899 (17). Původně byl advokátem v Kaplicích v jižních Čechách. Byl členem Sudetoněmecké strany. Za mobilizace československé armády 23. září 1938 uprchl za hranice společně s předsedou okresního soudu. Za hranicemi vstoupil do teroristické organizace „Sudetendeutsche Freikorps“. Později se stal vyšetřujícím soudce VGH a na to přisedícím v senátu tohoto soudu. Ještě 27. února 1945 se v 5. senátu VGH podílel na vynesení rozsudku trestu smrti nad čtyřmi osobami (18).*

Čestní soudci byli příslušníci SS, SA, NSKK, armády, NSDAP, v kterých zastávali vyšší funkce a hodnosti. Např. v roce 1944 bylo činných u VGH 40 důstojníků armády, 13 policejních důstojníků, 82 z nacistických formací, zejména SS, a 28 politických činitelů NSDAP. Někteří z těchto čestných soudců vystupovali u soudu často, např. generál policie mimo službu Meisner. *Nechyběli ani čestní soudci z našeho pohraničí. Soudcem byl i SS Obergruppenführer Karl Hermann Frank, protektorátní státní sekretář, šéf SA skupiny v Sudetech SA Gruppenführer Franz May, který se např. zúčastnil hlavního líčení proti příslušníkům odboje z Nasavrku a z Bohdanče u Pardubic. Soudcem byl dále dr. Wilhelm Seebekowski z Karlových Varů a Richard Lammel, SS Stardantenführer, vedoucí kanceláře župního vedoucího Konrada Henleina z Liberce.*

V souvislosti s personálním obsazením VGH je třeba se zmínit o vyšetřujících soudcích tohoto soudu. Tito byli rozmístěni po celém Německu vesměs při řídicích úřadovných gestapa nebo u Vrchních zemských soudů. Jejich hlavním úkolem bylo vyslechnout obviněného gestapem a rozhodnout o jeho soudní vazbě. Soudce se držel protokolů, sepsaných na gestapu, doplnil podle potřeby výslech a jen zcela výjimečně požádal gestapo o došetření případu. Výslech končil uvalením vazby formou vydání tzv. Haftbefehlu (zatykače). Proti rozhodnutí o ponechání ve vazbě byla přípustná stížnost, o které rozhodoval VGH v Berlíně. Této možnosti obvinění nevyužívali, neboť byli rádi, že se dostanou ze spárů gestapa. *Přímo v sídle řídicí úřadovny gestapa v Brně, Veveří 70, byli vyšetřující soudci dr. Weber, Waller a svobodný pán dr. Rupprecht. V některých případech nerozhodoval vyšetřující soudce v Brně, ale až po eskortě do soudních věznic v Německu. V tehdejší Breslau to byli soudci Lenz, Indra, Fricke, Kassekart, v Drážďanech Riese, Reinhardt. Obvinění byli umístřováni do podání obžaloby ve věznicích do roku 1942 na Mírově, Gollnově, Dietu a jiných místech.*

Při VGH bylo orgánem žaloby Vrchní říšské státní zastupitelství. Označení Oberreichanwaltsschaft dostalo později dovětek „ u VGH“. Podle systemizace k 1. dubnu 1937 tvořili tento úřad 4 vedoucí a 26 státních zástupců. K 1. červnu 1940 již 6 vedoucích a 37 státních zástupců (18). Stav narůstal až na 70 státních zástupců.

Prvním vrchním říšským státním zástupcem byl dr. h.c. Karel Werner (od 1. července 1934). Ten zemřel 12. října 1936. Funkce poté byla po nějakou dobu neobsazena. Až v červnu 1937 Hitler jmenoval do této vrcholné funkce dr. Friedricha Paraye. Ten ale 3. listopadu 1938 zahynul při autonehodě, společně s ním 1. státní zástupce Siegfried Geipel (19). Novým šéfem se stal Lautz Ernst (1887), který se v této funkci udržel až do konce války. Vojenským soudem USA byl odsouzen na 10 let káznice, ale již v roce 1951 byl z vězení propuštěn. Zástupcem Lautze byl také až do konce války Felix Parrisius (1885-1976). Příslušníci našeho odboje se při hlavních líčeních setkávali s mnoha státními zástupci, např. Emmerich Paul, Drulmann Ernst, Barnickel Paul, Herzmann Willi, Domann Heinz, Henning Herbert ... a jinými.

Státní zástupce vrchního říšského státního zastupitelství bývali také při popravách v Berlíně-Plötzensee. Bývali to obvykle Nöbel, Klüver nebo Franski.

IV.

Obžalovaný musel míti u hlavního líčení u VGH obhájce. Stanovilo tak nařízení z 21. února 1940 (RGB1 I. S. 405). Obhájce mohl býti zvolený nebo povinně ustanovený VGH před hlavním líčením. Jen výjimečně obhájce navrhoval provedení nějakých důkazů. Těžiště obhajoby bylo až při hlavním líčení. Obhájci obvykle obžalovaného nenavštěvovali před hlavním líčením, stávalo se, že s ním pohovořili před jeho začátkem. Obhájce se seznámil z tohoto rozhovoru s osobními a rodinnými poměry, aby je mohl uplatňovat ve svém vystoupení. Byly výjimky, zejména šlo-li o zvoleného obhájce, že byl aktivní. Zvoleného obhájce obvykle zřizovala rodina obžalovaného. Stávalo se tak přes některého německého advokáta v Brně nebo v Olomouci, výjimečně i přes české obhájce. Např. byl to dr. Zdeněk Vrbka z Prostějova, který se obětavě staral, aby obhájce, kterého získal v Německu se ujal aktivní obhajoby nebo pátral po klientovi, který byl přemístěn zejména v důsledku evakuace věznic na jiné místo (20). Obhájce při hlavním líčení se obvykle omezoval na to, že se obžalovaný doznal, že byl nízkého věku, že má doma tíživé poměry atd. Někdy se přece jen stávalo, hlavně u zvolených obhájců, že navrhovali jinou kvalifikaci žalovaného činu. Místo přípravy k velezradě, že šlo jen o neoznámení dle § 139 trestního zák. nebo, že se jednalo nikoliv o těžký případ u tohoto činu apod. Po vynesení rozsudku někdy žádal obhájce předsedu senátu, aby umožnil rozhovor již odsouzeného s rodinným příslušníkem, pokud se tento hlavního líčení účastnil.

Velká většina hlavních líčení před VGH proti příslušníkům odboje z Moravy se konala v budově Zemského soudu v Breslau. Obhájci byly obvykle z tohoto města. Zcela výjimečně jako žena obhajovala Dlugoschová (ženy vůbec byly výjimkou u obhájců, u soudců a státních zástupců vůbec nebyly). Byli to dále Friedrich, Leonhardt, Kratzert, Knothe, Lattke, Williberg, Giessmann a jiní. Třeba ale uvést, že VGH musel zvoleného obhájce výslovně připustit vydáním souhlasu.

V.

Vrchní říšský státní zástupce při VGH po obdržení spisu od vyšetřujícího soudce přezkoumal v první řadě svoji příslušnost. Pokud došel k závěru, že případ nevyžaduje podat obžalobu u VGH, postoupil jej Generálnímu státnímu zástupci u příslušného Vrchního zemského soudu nebo Vrchnímu státnímu zástupci u Zemského soudu pro tzv. Zvláštní soud (Sondergericht). K Zvláštnímu soudu to byly častěji případy neoznámení trestného činu podle § 139 trestního zákona. Tento postup byl aplikován častěji u Zvláštního soudu v Brně. Vrchní zemské soudy rozhodovaly i v některých případech velezrady a ukládaly mnohdy i tresty smrti.

Ve velké většině případů vrchní říšský státní zástupce podal obžalobu v VGH (§ 198 trestního řádu). Obžaloba musela míti náležitosti ustanovení § 200 tr. řádu. Opírala se

o výsledky vyšetřování gestapem a vyšetřujícího soudce. Musela být odůvodněna a to v části nazvané „podstatné výsledky vyšetřování – Wesentliches Ergebnis der Ermittlungen“. V enunciátu obžaloby nad nadpisem obžalovací spis byla některá upozornění: vazba-protektorátní příslušnost-důvěrné-tajné s odkazem, že s obžalobou se smí nakládat v zájmu ochrany státního tajemství ve smyslu § 88 trestního zák. Na tomto místě byla značka spisu. Obžalovaní byli označováni křestním jménem a příjmením, daty narození včetně místa narození, povolání a bydliště. Mimi to u každého bylo vyznačeno, kdy došlo k zatčení (tzv. předběžná vazba), kdy rozhodl vyšetřující soudce o vazbě. Skutek, který byl předmětem obžaloby, byl obecný, málo konkrétní a spíše obsahoval zákonné znaky žalovaného činu. Následovala právní kvalifikace a zmíněné důvody obžaloby a na závěr byly uváděny návrhy na svědky, na další trvání vazby, ustanovení obhájce z moci úřední. Obžaloby zásadně podepisoval Lautz jako Vrchní říšský státní zástupce nebo jeho zástupce Parrisius. Obžaloba byla doručována VGH k příslušnému senátu.

VI.

Po podání obžaloby u příslušného senátu VGH kancelář tohoto senátu zaslala obžalovanému do věznice dle § 201 trestního řádu výzvu, aby do sedmi dnů sdělil, zda žádá, aby byl u hlavního líčení proveden nějaký důkaz nebo zda má námitky proti dalšímu setrvávání ve vazbě a současně mu bylo oznámeno, že mu byl ustanoven obhájce z moci úřední. Podepsán byl justiční inspektor u příslušného senátu.

Na to kancelář Vrchního říšského státního zástupce v VGH pozvala obžalovaného k účasti u hlavního líčení, které se bude konat v konkrétně uvedený den a hodinu a hodinu před např. 1. senátem v sále č. 322 Zemského soudu v Breslau, Schweidnitzer Stadgraben 2-3. Současně byl obžalovaný vyzván, zda má a v kladném případě jaké návrhy ke své obraně při hlavním líčení. Dále mu bylo sděleno, že mu byl zřízen obhájce, např. Alexander Hosmann z Breslau.

Hlavní líčení se konalo před určitým senátem. Dělbá agendy byla vždy určována na příští rok. Pro rok 1945 byl rozvrh následující:

1. senát : Útoky na Vůdce, státu, německou armádu a útok na Němce v zahraničí, trestné jednání německé inteligence a hospodářského vedení, trestné jednání Němců v Protektorátě Čechy a Morava, marxistickou velezradu z obvodu Berlína a Horního Slezska, případy defaitismu a rozhlasového deliktu ze Sudet a zločiny mimo zemězradu z Prahy.

2. senát : marxistická velezrada mimo Alpy, župu Dolní Dunaj, pokud není příslušný 1. senát.

3. senát: zemězrada ve prospěch Sovětského svazu a Polska.

4. senát: zemězrada mimo Sovětský svaz a Polsko, trestné činy z Moravy, spáchané po 15. březnu 1939.

5. senát: trestné činy z Čech mimo Prahu a mimo zemězradu, spáchanou po 15. březnu 1939.

6. senát: hospodářská sabotáž, ochrana zbrojního průmyslu dle nařízení z 21. března 1942. (21)

Hlavní líčení bylo zahájeno příchodem členů senátu v čele s předsedou, který s ostatními členy senátu pozdravil vztýčenou pravou rukou. Předseda a soudce z povolání byli oděni v talár rudé barvy s náprsní bílou výplní s jakýmsi motýlkem u krku (22). Čestní soudci měli na sobě uniformu podle druhu formace, ke které příslušeli. Obhájci měli tmavý talár a stejně tak státní zástupce. Již před příchodem členů senátu byli v jednací síni obžalovaní v doprovodu dozorců. Pokud se očekávalo, že některý z obžalovaných bude odsouzen k trestu smrti, byl počet dozorců zvýšen a při výroku trestu smrti, přistoupili k odsouzenému a připevnili mu pouta. Hlavní líčení bylo veřejné, uzavřené bylo tehdy, projednávaly-li se skutečnosti, zakládající státní tajemství. Účastnit se mohli rodinní příslušníci. Jednání řídil předseda senátu, o věci referoval buď sám nebo přisedící soudce z povolání. Rozsudek byl vždy vyhlášen veřejně. Napřed byli vyslyšáni obžalovaní dotazem na osobní a rodinné poměry,

politickou příslušnost a pak k samotné věci. Docházelo k polemikám, zejména když obžalovaný se bránil tím, že byl donucen se doznat nátlakem nebo přímo násilnými metodami. Po skončení výslechu obžalovaných následovali výslechy svědků, obvykle odsouzených v jiném případě, ale příslušníků stejné odbojové skupiny. Jako svědci vystupovali příslušníci gestapa, kteří případ vyšetřovali. Tito svědci museli být zproštěni mlčenlivosti a k jejich vystoupení jako svědka byl nutný souhlas šéfa příslušné řídicí úřadovny gestapa. Někdy osobně vystupoval jako znalec psychiatr nebo důstojník III. oddělení centrály Abwehru, který posuzoval, zda v dané věci došlo k vyzrazení státního tajemství. Většinou však tento posudek býval jenom zaslán písemně vedoucím tohoto oddělení podplukovníkem Rudolfem Bamlerem a po jeho odchodu jako náčelníka oddělení jeho nástupcem plk. Franzem vom Bentivegnim. Předseda senátu přečetl nebo odkázal na některé písemné nebo materiální důkazy, jako zabavené letáky, zbraně nebo dokumentaci, týkající se osobních nebo rodinných poměrů.

Bylo již zmíněno, že obžalovaní velmi často se bránili tím, že se doznali jen proto, že byli týráni, bylo jim vyhrožováno a že jejich výpovědi na gestapu nejsou proto pravdivé. Vrchní říšský státní zástupce i předseda senátu VGH byli předem seznámeni s hlášením šéfa služebny gestapa o tom, že obžalovaný byl vyslýchán zotřeseně. Např. u řídicí úřadovny gestapa odesílal taková hlášení Schmiedel Jan (23). Senát tedy znal, že obžalovaný byl nucen k doznání bitím, ale to nemělo na hodnocení odpovědi obžalovaného vliv. VGH nebral jeho obranu na vědomí.

V některých případech, kdy zejména gestapo mělo zájem, aby rozhodnutí VGH mělo zstrašující účinek, se konalo tzv. zrychlené řízení.

V několika dnech po dodání spisu od gestapa se konalo hlavní líčení s vynesemím rozsudku s trestem smrti. Podnět k zrychlenému řízení dávalo gestapo nebo politická místa. Takové řízení se konalo proti předsedovi protektorátní vlády ing. A. Eliášovi, pražskému primátorovi dr. Otakarovi Klapkovi a také proti čtyřem protektorátním četníkům pro jejich účast v odboji ilegální KSČ, a to Josefu Bojasovi, Františku Famfulíkovi, Františku Rajmanovi a Janu Jiráskovi. U Františka Famfulíka byla podána obžaloba v VGH 3. července 1943, hlavní líčení se konalo 5. července, při kterém byl uložen trest smrti, 6. července byla zamítnuta žádost o milost, 7. července došlo k eskortě odsouzeného z Berlína do Prahy a následujícího dne 8. července došlo k výkonu trestu na střelnici v Praze-Kobylisích. Popravě bylo přinuceno přihlížet 150 protektorátních četníků, kteří nakonec viděli statečné chování čtyř statečných českých lidí (24).

Rozsudek vynášel předseda senátu „Jménem německého národa“. Ústní přednes byl velmi krátký. Písemné vyhotovení rozsudku bývalo většinou vyčerpávající. Až koncem války, kdy platily předpisy o zjednodušení trestního řízení, bylo kusé, krátké. Enunciát rozsudku obsahoval základní data obžalovaných, den konání hlavního líčení, místo, kde se jednání konalo nebylo záměrně uváděno, dále byli v této části rozsudku uváděni přijmením členové senátu, státní zástupce a justiční inspektor, provádějící zápis u hlavního líčení. Právní kvalifikace mnohdy chyběla. Výrok o trestu byl uváděn u všech odsouzených, kteří byli odsouzeni k výkonu trestu v káznici, v rocích a měsících, např. 4 roky a 5 měsíců káznice. Zápočet dosavadní vazby byl uveden zkráceně konstatováním, že se vazba započítává. Dále bylo uváděno, že u odsouzeného propadá majetek a je vyslovena ztráta občanských práv a nakonec povinnost náhrady nákladů řízení. Rozsudek podepisoval předseda senátu a přisedící soudce z povolání.

Tisková služba Vrchního říšského státního zastupitelství při VGH vydávala často zprávy pro tisk o konkrétních případech, v kterých došlo k odsouzení. Vedle zprávy do tisku byla častá publikace rozsudku formou rudých vyhlášek v němčině a češtině. Ty byly vylepovány ve velkém množství v místě bydliště odsouzeného a v širokém okolí, některé dokonce ve velké části Protektorátu.

Vykonávací řízení provádělo Vrchní říšské státní zastupitelství. Při odsouzení k trestu smrti následoval postup podrobně stanovený ve směrnících ministra justice z 19.

února 1939 a 17. ledna 1945 (25). Přílohou k těmto směrnicím byly pokyny pro kata (Scharfrichter) a potupu při popravě a o odměnách, které mu příslušely. Před výkonem trestu smrti obligatorně probíhalo řízení o milost. Postupovalo se dle směrnic vydaných A. Hitlerem 1. února 1935 (RGBI I.S. 747) a prováděcím nařízením ministra justice z 6. února 1935, uveřejněném v časopise Deutsche Justiz, ročník 1935, strana 203 (21. prosince 1936 došlo k novelizaci). Novelizací následovalo ještě několik a zejména pak k delegaci v rozhodování o milosti přesunem na ministra justice a nakonec na protektorát v Čechách a na Moravě.

Náklady trestního řízení, uplatňovaném na odsouzeném, resp. jeho rodině, provádělo Vrchní říšské státní zastupitelství. Na některé úkony byl stanoven pevný poplatek. Tak byl vyžadován poplatek za uložený trest smrti jednotně ve výši 300 říšských marek. Náklady na vazbu činily 1,5 ř.m. za jeden den, dále to byly náklady na obhajobu a poštovné.

VII.

VGH zahájil činnost 14. července 1934. V jeho rozhodování lze od této doby zjišťovat postupnou změnu jak v nápadu trestních věcí, tak v ukládání trestů. I spektrum trestných činů, v kterých VGH rozhodoval, se značně rozšířilo. Vrcholu v ukládání trestů došlo v době, kdy se stal prezidentem VGH Roland Freisler. Nový kurs začal sice již za Thieracka po zasedání Říšského sněmu 26. dubna 1942, ale za Freislera se nedalo již vůbec uvažovat v dimenzích práva. Freisler pokládal za svůj úkol likvidaci těch, kteří se dostanou k VGH. Trest smrti se stal běžnou a zásadní formou likvidace nepřátel nacismu. Nárůst nápadu a ukládání trestů vystihuje tento přehled:

Rok	obžalovaných	osob tresty	smrti	káznice	nad 10	let	pod 10
let vězení	zproštění						
1937	616	32	107	216	99	52	
1938	614	17	85	202	105	54	
1939	470	36	70	189	131	40	
1940	1091	53	119	649	188	80	
1941	1237	102	261	654	143	70	
1942	25,72	1192	442	596	183	107	
1943	3338	1662	290	886	259	181	
1944	4379	2097	129	1260	331	489	
celkem	14319	5191	1503	4652	1439	1073	

(26)
Přehled dokumentuje některé již zmíněné skutečnosti. Předně se podstatně rok od roku zvyšoval nápad trestních věcí a to v návaznosti na válečnou situaci, na porážky německé armády, na rostoucí vnitřní nespokojenost občanů a nárůst odbojové činnosti u nás a ostatních porobených států Evropy. Prostředkem, kterým se Hitler, Himmler, Thierack a Freisler domnívali, že zastraší nepřítel režimu, bude trest smrti. Ten také výrazně rostl rok od roku. Naopak klesal počet trestů káznice nad 10 let na úkor zvýšeného trendu trestů smrti. Počet případů, kdy došlo k zproštění obžaloby VGH, je jen relativní. Mezi ministerstvem justice a říšským bezpečnostním hlavním úřadem (RSHA) byla dohoda, že všichni zproštění budou předáni gestapu, které rozhodne, zda zproštěný bude skutečně propuštěn z vězení nebo půjde do koncentračního tábora.

Situaci v uplatňování trestní politiky lze dokumentovat na rozhodování VGH u příslušníků odboje v Čechách a na Moravě. První protivníci z těchto území se dostali před VGH až v roce 1940. Byly to případy vesměs výroby a rozšiřování letáků. Rozsudky byly v denním protektorátním tisku. Např. Lidové noviny z 4. května 1940 č. 222 oznamovaly, že VGH odsoudil Jaroslava Jirkala z Týnce nad Labem na jeden rok a tři měsíce za přípravu velezrady do káznice. Ve stejných novinách 5. května 1940 č. 224 bylo sděleno, že VGH odsoudil uložit trest.

JUDr. František Vašek
bývalý politický vězeň,
člen Historické skupiny osvobozených politických vězňů a pozůstalých Kounicových kolejí.

Redakce: PhDr. M. Novotná
Novotná

Připravil: PhDr. M.

Vysvětlivky:

1. Vašek František „Německý zemský soud v Brně, součást nacistického teroru na Moravě v letech 1939-1945“, Státní ústřední archiv Praha, soutěžní práce historické č. 3489; Vašek František „Německý zvláštní soud (Sondergericht) v Brně, součást nacistického teroru na Moravě“ in Časopis pro právní vědu a praxi právnické fakulty MU v Brně, číslo 4/1997, str. 672-687.
2. Gesetz zur Änderung von Vorschriften des Strafrechts und des Strafverfahrens vom 24. April 1934 (RGBl I.S.341)
3. Pokud se v této práci pojednává o trestním zákoně, jde o Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich z 15. května 1871 a o trestní řád Strafprozessordnung z 1. února 1877 v pojetí z 22. března 1924 (RGBl I.S. 299, 322)
4. Verordnung zur Durchführung des Gesetzes über Volksgerichtshof vom 18. April 1936 (RGBl I.S. 398).
5. Státní okresní archiv Trutnov, Landesgericht Trutnov, služební porada z 13. května 1942 u Vrchního zemského soudu v Litoměřicích.
6. Beschluss des Grosdeutschen Reichstags vom 26. April 1942 (RGBl I.S. 44).
7. Gesetz zur Änderung von Vorschriften des allgemeinen Strafverfahrens, des Wehrmachtverfahrens und des Strafgesetzbuchs vom 16. September 1939 (RGBl I.S. 1841).
8. Verordnung über die Zuständigkeit des Strafgerichts, die Sondergerichte und sonstige Strafverfahren vom 21. Februar 1940 (RGBl I.S. 405).
9. Verordnung über die deutsche Gerichtsbarkeit im Protektorat Böhmen und Mähren vom 14. April 1939 (RGBl I.S. 752); Verordnung über die Ausübung der Gerichtsbarkeit im Protektorat Böhmen und Mähren vom 14. April 1939 (RGBl I.S. 754).
10. Wieland Günter „Das war der Volksgerichtshof“, Berlin 1969, str. 34.
11. Vzpomínky majora Bohumila Tesárka z Vysokého Mýta (archiv autora).
12. Deutsche Justiz z 14. listopadu 1935, str. 1709.
13. Habicht Martin „Zuchthaus Waldheim 1933-1945“, Berlin 1988, str. 174. Vzpomínka autora, který byl ve Waldheimu 20. března 1945 odsouzen 4. senátem za předsednictví rady VGH Müllera k trestu smrti.
14. Hillemeier Hans „Im Namen des deutschen Volkes. Todesurteile des Volksgerichtshofes“, Darmstadt-Neu Wied, 1980, str. 33.
15. Deutsche Justiz z 16. února 1945, č. 3, smuteční nekrolog.
16. V obžalobách a rozsudcích VGH se zásadně uváděla jen příjmení soudců a státních zástupců, křestní jména uváděna nebyla, takže je přesně neznáme.
17. Státní oblastní archiv Třeboň, spis mimořádného lidového soudu v Českých Budějovicích z 21. dubna 1947 (Ls 226/47). Zmек byl odsouzen k těžkému žaláři na dobu 20 roků. Steinmal Franz „Das Hakenkreuz im Hügelland“, Grünbach, 1988.
18. Wieland Günter, cit. D. str 54.
19. Deutsche Justiz z 11. listopadu 1938 č 45.
20. Osobní vzpomínka autora
21. Wagner Walter „Der Volksgerichtshof im nationalsozialistischen Staat“, Stuttgart, 1974, příloha č. 3.
22. Padfield Peter „Himmler – Reichsführer SS, nakl. Votobia, Olomouc, 1996, str. 506. Himmler uváděl, že kati měli rudou robu, soudní stolice byly pokryty rudým sametem nebo rudou hlinou ...“.
23. Moravský zemský archiv Brno, spis Mimořádného lidového soudu v Brně Lsp 1978/46 Schmiedel Jan.
24. Spis krajského soudu trestního Praha proti generálovi německé pořádkové policie Riegemu Paulovi č. Tk 15.699/47; spis Mimořádného lidového soudu v Praze proti dr. Kurtu Blastowitschkovi, č. Lsp I 2/45; Žalují „Pankrácká kalvarie“, Praha 1946, str. 69, 70.
25. Důvěrné směrnice ministerstva justice z 19. února 1939, č. 4417-III-a-4-318.39 (Masnahmen aus Anlass von Todesurteilen) a ze 17. ledna 1945 č. 4417-IV-a-4-11. Opis archiv autora.

Victor von Gostomski-Walter Loch „Der Tod von Plötzensee, Erinnerungen, Ereignisse. Dokumenta 1942-1944“, Frankfurt am Main 1993;
Poelchau Harald „Die letzten Stunden“, Berlín 1949,
Alt karel dr. „Todeskandidaten“ Mnichov 1946,
Steiner Herbert „Gestorben für Österreich, Vídeň 1968
Vzpomínky autora.
26. Hillermeier Heinz, cit. Dílo, str. 35.

Jaká měla být budoucnost našeho národa podle nacistických plánů?

Českomoravská pánev bude kolonizována německými sedláky. Čechy vystěhujeme na Sibiř nebo do oblastí volyňské. Ze střední Evropy musí odejít. –A. Hitler 1932

Říšský protektor K. v. Neurath (18.3.1939-27.9.1941) a K.H. Frank předložili A. Hitlerovi plán na likvidaci českého národa, žádali poněmčení obyvatelstva a prostoru. Cílem pro budoucnost musí být rozbití českého národního vědomí, pronikání do dosavadní jazykové oblasti německým osídlováním. –K.H. Frank

2.10.1941 R.Heydrich vysvětlil nacistickým funkcionářům, jak si představuje likvidaci českého národa. Na toto téma hovořil ještě 17.10.1941 a 4.2.1942. Část národa měla být poněmčena v rozsahu 40-60%, zbytek vystěhován a likvidován.

Musí nám být jasné, že se českomoravský prostor natrvalo nesmí nikdy ponechat v takovém stavu, který by vůbec umožňoval Čechům tvrdit, že je to jejich prostor. Tento prostor se jednou musí stát německým a Čech tady nemá koneckonců co dohledávat. Tento prostor musí být jednou definitivně osídlen Němci.

Z pamětního spisu Franka o germanizaci, vystěhování a likvidaci českého národa

28. srpen 1940

„Cílem říšské politiky v Čechách a na Moravě musí být úplná germanizace prostoru a lidí. K jejímu dosažení jsou dvě možnosti:

- I. totální vysídlení Čechů z Čech a Moravy na nějaké území mimo říši a osídlení uvolněného prostoru Němci, nebo**
- II. zůstane-li většina Čechů v Čechách a na Moravě, současné použití rozličných metod sloužících germanizaci podle plánu na X let.**

Takováto germanizace předpokládá:

- 1. změnu národnosti rasově vhodných Čechů;**
- 2. vysídlení rasově neúnosných Čechů a říši nepřátelské vrstvy inteligence, příp. zavedení zvláštního zacházení s těmito a se všemi rozvrzatými živly;**
- 3. nové usídlení takto uvolněného prostoru svěží německou krví.**

Ad I.

Úplné vysídlení 7,2 miliónu Čechů považuji za neproveditelné,

- a) protože není k dispozici prostor, kde by mohli být znovu usídleni;**
- b) protože není dost německých lidí, kteří mohou uvolněný prostor ihned zaplnit;**
- c) protože tato vysoce civilizovaná, hospodářsky a dopravně technicky vysoce citlivá země v srdci Evropy nesnese potušení své funkce a žádné vakuum;**
- d) protože lidé jsou říšským kapitálem a v nové říši nemůžeme postrádat pracovní sílu 7 miliónů Čechů;**
- e) protože je působení takového šoku na jiné národy jihovýchodu pravděpodobně nežádoucí.**

Ad II.

Germanizace může však být podle mého názoru dosaženo třemi zde uvedenými možnostmi. Úspěšné asimilační pokusy minulých století, tím vzniklé a shora popsané rasové vyrovnání milionů s Němci a přitažlivost nové říše umožňují a činí pravděpodobným, že několik miliónů Čechů by mohlo být opravdu přenárodněno.

Oddělit tuto část Čechů schopnou přenárodnění od rasově méněcenných je úkolem zvláště pro to vytvořených vyšetřovacích komisí (případně v rámci veřejné zdravotní služby).

Přes systematicky prováděnou politickou neutralizaci a odpolitizování musíme dojít nejprve k politické (duchovní) a potom k národní asimilaci českého národa, aby se konečně dosáhlo skutečného přenárodnění.“

K.H. Frank byl již i autorem obsáhlého programu henleinovské tzv. Sudetoněmecké strany na řešení české otázky z doby před Mnichovem. Program, který se nazýval „Grundplanung A.O., byl nalezen v Henleinově kanceláři po jeho útěku do Německa po nezdařeném puči v září 1938. Bylo v něm zejména uvedeno: „...a) V tomto základním konfliktu nejde jen o sudetoněmecký problém, ale o celkovou otázku dnešního Československa ...

b) pokud jde o české země, musí německá říše na základě tisíciletých historických skutečností opět uplatňovat říšské právo a začlenit tyto země beze zbytku až po staré říšské hranice platné do roku 1866 (Malé Karpaty). ...“

Dopisem ze 14. září 1940 připojil k Frankovu plánu své poznámky i R.Heydrich. V nich uvažoval o zřízení „rezervace pro Čechy“, o jejich evakuaci do „zatím imaginárního gouvernementu“, i o jejich potlačování „z hlediska populační politiky“.

23. září 1940 byl Frankův návrh podpořený Neurathem projednán v Berlíně na schůzce K. Neuratha a K.H. Franka s Hitlerem. Podle zápisu z jednání Hitler souhlasil s touto variantou navrhovaného řešení: „Poněmčení českomoravského prostoru germanizací Čech, tj. jejich asimilací. Tato možnost by přicházela v úvahu u větší části českého národa. Z asimilace je třeba vyjmout ty Čechy, o kterých jsou rasové pochybnosti, anebo kteří mají k říši nepřátelský postoj. Tuto kategorii je třeba vyhubit.“

Odpor českého obyvatelstva proti Němcům, ze zpráv zasílaných československé vládě v Londýně

„Nálada lidu v roce 1942 silně protiněmecká. ... Národ pevně věří, že dostane z Anglie nebo Ruska zbraně, aby se mohl bít ... Sudetáci jsou drzí a stále udávají naše lidi ...“.

„Není možné soužití a proto musí ven.“

Zprávy o situaci z října a listopadu 1943:

Stanovisko k Němcům, kteří žijí v Československu je u všech našich lidí zcela jednoznačné. „Pryč s nimi.“ Zkušenost se sudetským obyvatelstvem zůstane poučením pro všechny budoucí generace a náš lid pokládá za jediné správné řešení vystěhování všech Němců z našeho území.

Zpráva z dubna 1944:

Ani jeden náš Němec tam nesmí zůstat. ... Nechceme, aby se opakoval Mnichov. Musíme mít jistotu, že aspoň naše děti budou mít jednou od Němců pokoj. Vy tady si neumíte představit, co nám dělají, jak nás ponižují. Frank musí viset. Nevíte jací jsou to fanatici, zvláště jejich ženy a děti.

Zpráva z 25. července 1944

Všechny složky obyvatelstva jsou plny upřímné nenávisti k nacistům a za radikální řešení v národnostní otázce vůbec.

SÚA, fond Ripka, Politické zprávy z ČSR

Přípravy K.H. Franka na obranu mnichovské hranice po porážce Německa

Podle zpráv z okolí Frankova, organizuje Frank pro případ německého podlehnutí možnosti, vést v Sudetech dále drobnou gerilu. Tyto vojenské nepokoje mají za každou cenu potrvati až do mírové konference. Tím se má praktickým vedením důkazu o smíšeném území jako ohnisku nepokojů ve střední Evropě působit na řešení a likvidaci války v tom směru, aby Sudety v podstatě zachovaly mnichovské hranice ve prospěch německého živlu, který by zůstal spojen v národnostních hranicích.
SÚA, fond Ripka, Politické zprávy z ČSR

„Již před skončením války byla zřízena v Berlíně zvláštní centrála-Abweherschule s cílem vytvořit a vycvičit skupiny složené z příslušníků SS, SA, Hitlerjugend a nacistické strany, které by i po porážce Německa pokračovaly v boji sabotážemi a různými ozbrojenými akcemi.

Na území protektorátu byly takové skupiny cvičeny v Praze, v Krkonoších, v Teplicích a v Karlových Varech a byly vybaveny falešnými československými průkazy. Na různých místech protektorátu, především však v Sudetech, byly tzv. Maulwurfaktion – akce krtek- zřízena tajná skladiště, v nichž byly ukryty zbraně, třaskaviny, potraviny, civilní oblečení a příkrývky. (Ze zprávy československého ministerstva vnitra z 8. srpna 1945“; z knihy Edvard Beneš, Odsun Němců, vydala Společnost E. Beneše, str. 95, Praha, 1995)

Akce Čechů proti Němcům a kolaborantům, informace o situaci v Brně v květnu 1945

23. května 1945 informoval ministr Stránský vládu o návštěvě delegace národního výboru Brna. Sdělila mu“že tam mají ve vězení asi 1.600 zajištěných osob, z nichž asi 1.500 jsou Němci a zbytek Češi. Obyvatelstvo Brna se srocuje před vězením a žádá okamžité souzení a potrestání těchto osob. Národní výbor musel před vězením umístit kulometry. Situace je povážlivá, neboť hrozí nebezpečí, že zajištěné osoby budou buď lynčovány, nebo že národní výbor k jejich ochraně bude muset střílet do českého lidu.“

(Archiv Úřadu předsednictva vlády, vláda 23. května 1945, výše c.d., str.96)